

Position Paper Groene MBO's 'Wetsvoorstel toekomstbestendige financiering mbo'

11 september 2026

Namens het

College van Bestuur Lentiz (Rick van Dam en Gerrit Veneboer)

College van Bestuur Aeres (Rien Komen en Martine van Tilburg)

College van Bestuur Zone College (Marianne Besselink en Bas Timmer)

College van Bestuur Yuverta (Cyrille van Bragt en Joost Brouwers)

Ondersteund door Connect Groen, het netwerk van groene verticale scholengemeenschappen (de vier hierboven genoemde), ROC's met groen (v)mbo en de Vereniging Buitengewoon Groen (connectgroen.nl).

Kernboodschap

Groene mbo-instellingen leiden studenten op voor beroepen die direct raken aan grote maatschappelijke opgaven, zoals klimaatadaptatie, biodiversiteit, duurzame voedselproductie, waterbeheer, energie en een toekomstbestendige leefomgeving. Dat vraagt om praktijklocaties, specialistische voorzieningen, veel materieel en intensieve samenwerking met bedrijven, overheden en kennispartners.

Voor studenten is dit direct van belang. Veel van onze opleidingen worden juist in de regio gegeven, dicht bij de bedrijven, landschappen en praktijkomgevingen waarvoor studenten worden opgeleid. Zij moeten ook in de toekomst kunnen kiezen voor een groene opleiding die past bij hun talent en motivatie, zonder dat afstand, beperkte bereikbaarheid of een verschrallend opleidingsaanbod die keuze feitelijk onmogelijk maken. Juist voor jongeren in regio's waar groene opleidingen sterk verankerd zijn, raakt bekostiging dus rechtstreeks aan kansengelijkheid, studiekeuze en de mogelijkheid om dichtbij huis vakmanschap te ontwikkelen.

Tegelijk is het groene onderwijs kwetsbaar wanneer de bekostiging te sterk meebeweegt met dalende studentenaantallen. Veel van onze opleidingen kennen hoge kosten door het gebruik van materieel en hebben gemiddeld lagere studentenaantallen. Een groot deel van de kosten is daardoor structureel. Zonder stabielere basisfinanciering komen kwaliteit, bereikbaarheid en continuïteit van dit onderwijs onder druk te staan.

Al voordat deze beweging in het stelsel van de bekostiging is opgenomen hebben wij conform de doelen van deze nieuwe bekostigingsvoorstellen verantwoordelijkheid genomen. Wij (Lentiz, Zone College, Aeres en Yuverta) zijn gefuseerd om een breed opleidingsaanbod in het groen in Nederland op peil te houden. Juist omdat wij onze groene opleidingen over een breed gebied met diverse instellingen in zowel krimp als niet krimpgebieden organiseren, betekent dat voor een aantal van ons dat wij niet gecompenseerd worden voor de studenten die wij in onze krimpgebieden studeren. Dat leidt er bijvoorbeeld toe dat de student op een groene opleiding in Groningen een hogere bekostiging heeft dan de student 20 km verderop in Friesland. Het bekostigen op instellingsniveau (i.p.v. vestigingsniveau) heeft stevige beperkingen. Zeker voor studenten op mbo-niveau 1 en 2, die minder makkelijk de trein pakken, levert dat een gevaar op van verschraling in de regio. Vanuit het solidariteitsprincipe binnen het MBO accepteren wij dit, maar wij vragen wel aandacht voor het feit dat niet alle opleidingen via de geografische regio's worden ingedeeld. Bij meerdere regelingen lopen wij door onze unieke landelijke organisatie hier tegenaan. De kracht die wij hebben in die landelijke regionale groene kolom, het groenpact, met alle opleiders van WUR tot vmbo, van

overheid tot ondernemers, maakt dit een buitengewoon innovatief en waardevol netwerk. Wij vragen uw kamer daar aandacht voor te blijven houden.

Ook in het kader van de talentstrategie is het van belang dat de Kamer zich niet blindstaart op de zogenoemde tekortsectoren. Natuurlijk zijn sectoren als zorg, techniek, bouw en infra cruciaal, maar het groene domein mag in die afweging niet worden onderschat. In een tijd van toenemende mondiale spanningen, kwetsbare internationale ketens en druk op ruimte, natuur en klimaat is het essentieel dat Nederland voldoende studenten blijft opleiden met kennis van voedselproductie, bodem, water, teelt, dier, natuur en leefomgeving. Als die kennisbasis en opleidingscapaciteit onder druk komen te staan, raakt dat niet alleen de arbeidsmarkt, maar ook de toekomstkansen van studenten en de strategische positie van Nederland.

Die landelijke samenwerking is voor de groene beroepscolleges van wezenlijk belang en raakt direct aan de bedoeling van het samenwerkingsbudget. In het groen werken we al jarenlang intensief samen en zijn we op veel thema's landelijk georganiseerd. Groenpact is daarin een succesvolle backbone: het verbindt groene mbo-instellingen met vmbo, hbo, WUR, bedrijfsleven, overheden en maatschappelijke partners rond onderwijs, arbeidsmarkt en innovatie. Juist via het samenwerkingsbudget moet ruimte blijven om deze landelijke samenwerking te versterken, omdat zij ons in staat stelt schaarse expertise, specialistische voorzieningen en ontwikkelkracht te bundelen en snel te vertalen naar onderwijs dat studenten in hun eigen regio kunnen volgen.

Tegelijk blijven wij vanzelfsprekend ook in de fysieke regio's een belangrijke samenwerkingspartner voor bedrijven, overheden en maatschappelijke organisaties. De kracht zit juist in de combinatie: opleidingen die regionaal worden aangeboden en stevig zijn verankerd, maar worden gedragen door een landelijke groene samenwerking. De oproep is ervoor te zorgen dat studenten in hun eigen regio kunnen blijven kiezen voor groen vakmanschap en groene beroepscolleges zowel regionaal als landelijk kunnen blijven bijdragen aan de grote transities van Nederland.

Tot slot spreken wij onze waardering uit voor de inzet van de Kamer om met deze herverdeling van middelen een belangrijke stap te zetten naar een toekomstbestendige bekostiging van het mbo. Wij steunen deze beweging en zien hierin een kans om toegankelijk, kwalitatief sterk en maatschappelijk relevant beroepsonderwijs beter te borgen. Daarbij vragen wij uw aandacht voor de oproepen die hierboven zijn uiteengezet: borg de bereikbaarheid voor studenten, de stabiliteit voor opleidingen en de ruimte voor regionale én landelijke samenwerking. Wij wensen u veel wijsheid en vertrouwen toe bij de verdere besluitvorming.

Bijlagen – ter beeldvorming / context

1. Het Groen Manifest 2025 van de 'Groene Tafel'. De Groene Tafel is het samenwerkingsverband van de Nederlandse Groene Kenniskolom, van de WUR tot de groene VMBO's.
2. Brief van de Groene Tafel d.d. 26 mei 2026 aan de minister van OC&W omtrent de Talentstrategie

Bijlage 1

Groen Manifest

Geachte Ontvanger,

We zien Nederlandse en wereldwijde uitdagingen in een geopolitiek onzekere toekomst, een groeiende wereldbevolking en een veranderend klimaat. In die instabiele wereld kiezen we voor perspectievolle, duurzame landbouw en een gezonde leefomgeving. We verkennen nieuwe wegen en dragen bij aan een economie in balans met mens en natuur. Door samenwerking te versterken kunnen we investeren in oplossingen waarmee we bijdragen aan voedselzekerheid, klimaatopgaven en natuurherstel.

Zie in dat kader ook: [SER advies: sturen op arbeidsmarkt, scholing en innovatie bij opgaven water, bodem en natuur](#) Kabinetsreactie 30 juni 2025: [werken-aan-veranderkracht.pdf](#)

Wij, de groene onderwijs- en kennisinstellingen van vmbo, mbo, hbo tot universiteit, zetten ons dagelijks in voor onderwijs en onderzoek, het opleiden van leerlingen, studenten en cursisten om de noodzakelijke transitie te kunnen realiseren. **De Nederlandse Groene Kenniskolom** is uniek en heeft internationaal een **koploperspositie** op het gebied van technologische en sociale innovatie. We ontwikkelen en exporteren kennis wereldwijd door uitwisseling van docenten, studenten, experts en onderzoekers en zijn daarmee een belangrijke schakel in internationale waardeketens. We bieden een aantrekkelijk toekomstperspectief aan professionals om met verantwoorde toepassing van hightech en AI te werken aan grote maatschappelijke cross sectorale opgaven. Binnen een instabiele context dragen wij bij aan het verdienvermogen van Nederland en de versterking van een **volhoudbaar en weerbaar voedselsysteem**.

Dat doen we door **samen te werken** in de groene onderwijskolom onder regie van een actiegerichte bestuurlijke samenwerkstructuur waarin de hele onderwijskolom een plek heeft de 'Groene Tafel'. Met deze unieke samenwerking hebben we ons **verenigd met de overheid en het brede werkveld** binnen [Groenpact](#).

We maken optimaal gebruik van de ecosystemen die we met elkaar rondom onze samenwerkingen hebben opgebouwd. Hiermee kunnen we investeren in onderwijsinnovatie, fundamenteel, toegepast en praktijkgericht onderzoek en kennisdeling richting het werkveld. We verzorgen onderwijs dat aansluit bij de behoeften van de individuele leerling/student en verbonden is met de arbeidsmarkt. We versterken met elkaar continu het groene kennis- en innovatiesysteem om de nieuwe transitie vorm te geven. We hebben een stevig fundament waarmee we ons richten op een toekomstbestendige wereld voor mens, plant en dier. **Mondiale opgaven worden door ons regionaal uitgevoerd.** Daar ligt het zwaartepunt van onze samenwerking in de praktijk.

Wij vragen u daarom om gebruik te maken van onze unieke groene kolomverbindende samenwerking, samenhangende aanpak en potentieel en deze te verstevigen met:

- structurele en blijvende investering in onderwijs, fundamenteel, toegepast en praktijkgericht onderzoek zodat we blijvend kunnen bijdragen aan de noodzakelijke transitie in het groene domein;
- Leven Lang ontwikkelen, als reguliere taak van het onderwijs zodat we met elkaar kunnen sturen op lerend en innoverend vermogen, slimme inzet van schaarse menskracht en realistische transitiepaden met perspectief waarmee we de zorg voor groen kunnen waarborgen;
- een regionale kennisinfrastructuur zodat we binnen hubs de samenwerking met het bedrijfsleven nog beter kunnen vormgeven en uitvoeren.

Wij nodigen onszelf graag uit om samen met het nieuwe kabinet het bovenstaande nader vorm te geven.

De Groene Tafel

Bijlage 2

Aan Minister van OC&W
Mevrouw Letschert

Datum 28 april 2026

Betreft Aandacht voor Groen Talent in de Talentstrategie van de Taskforce Nieuwe Economie,
Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat

Referentie 2604RKO10619.AKU

Hooggeachte mevrouw Letschert,

Tijdens een werkbezoek op 1 april aan Aeres Farms en Aeres Hogeschool in Dronten sprak Minister-President Rob Jetten met vmbo-, mbo- en hbo-studenten en concludeerde: *"Het is geweldig wat hier gebeurt. Studenten hebben uitgesproken ideeën over de toekomst van de landbouw en tonen sterk ondernemerschap".*

Als groene onderwijsinstellingen delen wij dit beeld. Talent staat bij ons centraal en krijgt ruimte voor ontwikkeling en nieuw leiderschap. Binnen Groenpact bundelen wij sinds 2016 onze krachten in onderwijs, onderzoek en praktijktoepassing, in nauwe samenwerking met publieke en private partners: werken, leren en innoveren. Bijzonder is dat wij kolomdoorsnijdend, vmbo, mbo, hbo en wo, met elkaar verbonden zijn. Al decennialang verbinden wij de 'waaier' van het onderwijs gestructureerd en met een stevig fundament, zowel bestuurlijk als in programma's. Dat is voor ons geheel vanzelfsprekend.

In het licht van de Taskforce Nieuwe Economie, Toekomstige Welvaart en Vestigingsklimaat en de daarbinnen genoemde Talentstrategie, waarin uw ministerie een belangrijke rol speelt, vragen wij expliciet aandacht voor het groene domein.

De Talentstrategie biedt een enorme kans om transities rond voedsel, water, bodem en natuur te versnellen en daarmee het Nederlandse verdienvermogen en onze wereldwijde koploperspositie in het groene domein te behouden. En dat is nodig in uitdagende tijden.

In de woorden van Hoogleraar Rob de Wijk: *"Landbouw is van grote strategische waarde"*. Hiermee dienen we het geopolitieke belang van Europese voedselzekerheid, een weerbare samenleving en voedselautonomie.

In het rapport 'De route naar toekomstige welvaart' van Peter Wennink staat duidelijk het belang van de agrifood en life sciences en biotech sector beschreven. Vier flagship projecten binnen domein *Life sciences en biotechnologie* zijn specifiek voor en door onze sector opgezet. En één, genaamd *Food2040 Talent en infrastructuur*, specifiek voor de randvoorwaarden voor de toekomstbestendigheid van deze sector. Onderwijs, kennis en talent spelen daarin een fundamentele rol. En niet alleen dat. Groen talent speelt een belangrijke rol in de toepassing en innovatie van de andere drie domeinen: *Digitalisering en AI, Veiligheid en weerbaarheid* en *Energie- en klimaattechnologie*.

Wij zijn het domein van de toekomst: waar boeren samenwerken met de biotechnicus voor veredeling van klimaatbestendige tomatenrassen, de procestechnoloog die gezonde voedingsingrediënten ontwikkelt, de machinebouwer die middelengebruik vermindert door snelle screening met sensoren van ziektes of de econoom/ecoloog die de correcte kosten-baten analyse van biodiversiteit kan toepassen. Slimme crossovers met zorg, techniek, woningbouw en defensie zorgen daarnaast voor innovatie en versnelling zodat toekomstige welvaart en verdienvermogen behouden blijft.

Het SER-Advies 'Werken aan veranderkracht: Naar een toekomstbestendige arbeidsmarkt voor agri & food, water & bodem en natuur & leefomgeving' roept op tot actiever sturen op de ontwikkeling van arbeidsbesparende innovatie en het ontwikkelen van toepasbare kennis dicht op de praktijk voor de 620.000 'groen-blauwe banen'. Daar zijn systeemveranderingen voor nodig. Die willen we vorm geven met voldoende talent, zowel qua aantal als kwalitatief.

De Talentstrategie is bij uitstek het middel om deze adviezen in de praktijk te brengen. Wij vragen u daarom:

1. Het groene domein expliciet mee te nemen als strategisch prioriteitsgebied, verbindende en slimme schakel en versneller van innovatie binnen de Talentstrategie;
2. De rol van de hele onderwijskader hierin te erkennen en verankeren, inclusief vmbo en leven lang ontwikkelen, in nauwe verbinding met de sector en onderzoek.

Graag gaan wij hierover met u en uw ambtenaren in gesprek. Tevens nodigen wij u uit om de kracht van deze ketensamenwerking in de praktijk te ervaren tijdens een werkbezoek, bijvoorbeeld op Wageningen Campus, waar onderwijs en onderzoek van mbo tot en met PhD-niveau samenkomen.

Hoogachtend,
Mede namens de Groene Tafel,

dr. ir. S. Heimovaara
voorzitter Raad van Bestuur Wageningen University

dr. ir. M.H.C. Komen
voorzitter College van Bestuur Stichting Aeres Groep

Bijlage: Groen Manifest